

Ghidul Cetățeanului pentru Transparență Decizională

Cum să participi la deciziile statului

Acest ghid este o continuare firească a demersurilor de guvernare deschisă, conceput pentru a vă ajuta să înțelegeți cum puteți influența legile, hotărârile de guvern sau hotărârile de consiliu local *înainte* ca acestea să fie adoptate.

Aliniat la bunele practici ale OCDE, acest ghid traduce Legea nr. 52/2003 și Normele metodologice (HG nr. 831/2022) într-un instrument de acțiune pentru cetățean.

Principiul de bază al acestei legi este simplu: **statul nu poate aproba reguli care vă afectează viața fără să vă consulte în prealabil.**

Drepturile dumneavoastră fundamentale:

- **Dreptul de a ști:** Aveți dreptul să fiți informat din timp despre orice proiect de act normativ (lege, ordonanță, hotărâre de primărie) care urmează să fie adoptat.
- **Dreptul de a propune:** Puteți trimite modificări, sugestii și opinii scrise pe marginea documentelor propuse de instituții.
- **Dreptul de a fi ascultat:** Aveți dreptul să participați la dezbateri publice și să vă susțineți punctul de vedere față în față cu decidenții.

Pasul 1: Cum aflați ce reguli noi se pregătesc?

Instituțiile publice nu pot adopta reglementări peste noapte. Ele sunt obligate să publice pe website-ul propriu orice proiect de act normativ cu **cel puțin 30 de zile lucrătoare** înainte de a fi supus aprobării.

Pe site-ul instituției, trebuie să căutați secțiunea dedicată „Transparenței Decizionale”. Acolo veți găsi: textul proiectului, nota de fundamentare (documentul care explică *de ce* este nevoie de acea regulă) și termenul limită până la care cetățenii pot trimite păreri.

Pasul 2: Identificarea persoanei de contact

Pentru a vă trimite sugestiile, trebuie să știți exact cui să vă adresați. De obicei, anunțul este însoțit de o adresă de e-mail dedicată pentru transmiterea de sugestii/propuneri din partea cetățenilor.

În cazul în care nu observați o astfel de adresă disponibilă, accesați secțiunea *Contact* a instituției și transmiteți sugestiile/propunerile dumneavoastră la adresa de e-mail oficială a instituției.

O instituție cu adevărat transparentă va afișa clar un nume și un prenume (ex: *Maria Popescu, expert transparență*), nu doar o adresă de e-mail generică, facilitând astfel un dialog direct și asumat.

Pasul 3: Trimiterea propunerilor (Implicarea scrisă)

Din momentul în care instituția publică anunțul pe site, aveți la dispoziție **cel puțin 10 zile calendaristice** pentru a trimite propunerile dumneavoastră în scris (prin e-mail, poștă sau depuse la registratură).

Cum formulați propunerea:

1. Menționați clar titlul proiectului la care faceți referire.
2. Indicați articolul pe care doriți să-l modificați.
3. Scrieți forma pe care o propuneți și adăugați o scurtă justificare (de ce propunerea dumneavoastră este mai bună).

Pasul 4: Solicitarea și participarea la o dezbatere publică

Dacă un proiect vi se pare de o importanță majoră, nu trebuie să vă limitați la un simplu e-mail. Puteți solicita organizarea unei **dezbatere publice**.

Dacă această cerere este formulată de o asociație legal constituită (un ONG) sau de o altă autoritate publică, instituția care a propus legea este **obligată** să organizeze dezbaterile.

- Dezbaterile va fi anunțată cu cel puțin 10 zile înainte.
- La dezbateri, orice cetățean înscris la cuvânt are dreptul să își exprime opinia.
- Timpul alocat fiecărui vorbitor este stabilit la începutul ședinței, pentru a asigura un proces echitabil.

Pasul 5: Ce se întâmplă cu propunerile dumneavoastră?

Acesta este un punct crucial al transparenței, detaliat strict de HG 831/2022: instituțiile nu pot pur și simplu să ignore mesajele primite.

Toate propunerile cetățenilor sunt colectate într-un **Registru al propunerilor și recomandărilor**. Autoritatea trebuie să analizeze fiecare sugestie. Dacă o acceptă, va modifica proiectul. **Dacă o respinge, este obligată de lege să justifice în scris motivul respingerii**. Varianta finală a proiectului, împreună cu raportul care explică ce propuneri au fost acceptate și de ce au fost respinse altele, va fi publicată pe site-ul instituției.

Excepția: Situațiile de Urgență

Există un singur caz în care pașii de mai sus pot fi scurtați: situațiile de forță majoră sau de urgență extraordinară (care justifică emiterea unei Ordonanțe de Urgență, de exemplu). Chiar și atunci, proiectul trebuie publicat, însă termenele de 30, respectiv 10 zile nu se mai aplică strict, decizia putând fi luată mai rapid. Totuși, urgența trebuie motivată temeinic și nu poate fi folosită ca o scuză permanentă pentru a ocoli consultarea cetățenilor.

Alternativa Digitală Centralizată: Platforma e-consultare.gov.ro

Ce este platforma e-consultare.gov.ro? Platforma e-consultare.gov.ro reprezintă ghișeul unic guvernamental al României pentru transparență, participare și consultare publică. Gestionată de Secretariatul General al Guvernului, platforma are rolul de a centraliza interacțiunea dintre societate și stat, fiind concepută exact pentru a găzdui proiectele de acte normative (legi, hotărâri) supuse dezbaterii publice. Având în vedere standardele de guvernare deschisă, platforma depășește rolul de simplu avizier digital, devenind instrumentul integrat prin care cetățenii pot influența direct deciziile publice.

Cum vă simplifică platforma procesul prevăzut de Legea 52?

Dacă pașii clasici de monitorizare vi se par prea consumatori de timp, această platformă digitală vă oferă o rută mult mai eficientă:

- **Fără căutări zilnice pe alte site-uri:** Nu mai sunteți nevoit să navigați pe pagina fiecărui minister în parte pentru a vedea dacă s-a lansat un proiect nou în acea fereastră de 30 de zile. Platforma [e-consultare](https://e-consultare.gov.ro) vă scutește de acest efort de documentare aducând toate proiectele într-un singur loc.
- **Trimiterea propunerilor printr-un singur click:** Nu mai este nevoie să redactați e-mailuri separate sau să căutați adrese de contact specifice. Platforma vă permite să citiți textul legii, nota de fundamentare și să trimiteți amendamentele sau opiniile dumneavoastră direct din sistem, aferente proiectului vizat.
- **Trasabilitate și siguranță:** Sugestiile nu se mai „pierd” prin căsuțe de e-mail generice. Trimițând propunerile prin platformă, acestea sunt înregistrate oficial, având garanția că ajung direct pe masa instituției inițitoare pentru a fi incluse în Registrul propunerilor.
- **Acces la deciziile finale:** Tot aici, sistemul vă permite să urmăriți ușor stadiul proiectului și să consultați rapoartele finale. Astfel, puteți verifica rapid dacă propunerea dumneavoastră a fost acceptată sau puteți citi motivația legală pentru care instituția a ales să o respingă.

Prin utilizarea platformei e-consultare.gov.ro, exercițiul democratic de a participa la scrierea regulilor devine mult mai accesibil, transparent și adaptat tehnologiilor actuale.

Prin utilizarea acestor mecanisme, nu sunteți doar un spectator al deciziilor administrative, ci un participant activ la construirea regulilor comunității în care trăiți.